

Lahden Rudolf Steiner -koulun kriisisuunnitelma

Päivitetty: 21.9.2026

1. TÄRKEÄT PUHELINNUMEROT (päivitetty 21.9.2026)
2. TÄRKEÄT YHTEYSTIEDOT (päivitetty 21.9.2026)
Henkilökunnan yhteystiedot
3. KRIISIRYHMÄN JÄSENET
Lahden Rudolf Steiner -koulun kriisiryhmän jäsenet:
4. LAHDEN RUDOLF STEINER -KOULUN KIINTEISTÖN YLEISTIEDOT
5. TURVALLISUUS- JA ENSIAPUHENKILÖT (vastualueet)
6. JOHDANTO
 - 6.1. Turvallisuusorganisaatioon kuuluvien tehtävät
Ensiapuhenkilöt (<https://ensiapukoulutus.fi/>)

7. KRIISI JA VAARATILANTEET

Toiminta kriisitilanteessa

Koulun rehtori:

Kriisiryhmä:

7.1. Vakava onnettomuus muualla kuin koulussa

Oppilaan/työtoverin vakava sairaus

7.2. Kuolema

Oppilaan kuolema koulussa

Välittömästi kuolemantapauksen jälkeen:

Opettajakunnassa sovittavia toimenpiteitä:

Opettajan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan henkilön kuolema

Välittömästi kuolemantapauksen jälkeen:

Yhteisesti sovittavat toimenpiteet:

Oppilaan lähiomaisen kuolema:

Yhteisesti sovittavat toimintatavat:

7.3. Itsemurhatilanteet

Itsemurhauhkailu

Itsemurhavaarasta kertoo:

Itsemurha

Jos itsemurha tapahtuu koulupäivän aikana:

Koulun sisäinen tiedottaminen (rehtori/kriisiryhmä vastaa):

Opettajakunnassa sovittavat toimenpiteet:

Itsemurhayritys

7.4. Perheväkivaltatilanteet

Lapsi kertoo kotonaan tapahtuvasta perheväkivallasta

Opettajat ja muu henkilökunta:

Lapsen vanhempi kertoo perheessään tapahtuvasta väkivallasta

Opettajat ja muu henkilökunta:

Tieto perheväkivallasta/epäilystä tulee ilmi muuta kautta kuin lapsen tai vanhemman kertomana

Opettajat ja muu henkilökunta:

7.5. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Lapsi kertoo asiasta itse

Opettajat ja muu henkilökunta:

Lapsen käytös ja oireet viestittävät ongelmista

7.8. Päihtynyt henkilö

Oppilas

Opettaja tai muun henkilökunnan jäsen

7.9. Väkivaltainen tai uhkaavaa henkilö

8. KOULUN ULKOPUOLELLA TAPAHTUVA OPETUS

Retket ja koulun ulkopuolella tapahtuva opetus

Ohjeita matkanjohtajalle ja muille retkellä mukana oleville opettajille

1. TÄRKEÄT PUHELINNUMEROT (päivitetty 21.9.2026)

Yleinen hätänumero	112
Työterveys Terveystalon ajanvaraus	0900 30 000
Myrkytyskeskus ympäri vuorokauden	0800 147 111 09 471 977
Rikosuhripäivystys ma-to klo 9-18 ja pe 9-16	116 006
Päijät-Hämeen keskussairaala	03 819 11 (vaihde)
Akuutti24, Päivystysapu Ota aina yhteys Päivystysapuun ennen lähtöäsi Akuutti24-päivystykseen!	116 117
Lahden sote-keskus, Harjun terveys ma-pe 8-20 ja la 10-16 Ajanvaraus, peruutukset, neuvonta ja hoidon tarpeen arviointi puhelimitse. Lahden sote-keskukseen pääset asioimaan valitsemalla puhelinpalvelussa numeron 9.	03 4108 9420
Hammaslääkäripäivystys ma-su klo 8– 21 Ota aina yhteys Päivystysapuun ennen lähtöäsi Akuutti24-päivystykseen!	116 117 (Akuutti24, Päivystysapu)
Kriisituki	116 117 (Akuutti24, Päivystysapu)
Lastensuojelun päivystys ma-pe klo 9-15	044 482 8200
Lahden seudun Kriisikeskus (MIELI ry) 24/7	09 2525 0111
Lasten ja nuorten puhelin (MLL) ma - pe klo 14-20 la-su klo 17-20	116 111
Lahden ensi- ja turvakoti ry Launeenkatu 8	050 917 2358
Vastaava sosiaalityöntekijä Heidi Toivanen	044 357 8560

2. TÄRKEÄT YHTEYSTIEDOT (päivitetty 21.9.2026)

Henkilökunnan yhteystiedot

Rehtori Kirsi Peräjärvi kirsi.perajarvi@lahdensteiner.fi	050 526 0877
---	--------------

Apulaisrehtori Seija Hänninen seija.hanninen@lahdensteiner.fi	
--	--

Kouluisäntä Sami Tanttu sami.tanttu@lahdensteiner.fi	044 971 9996
---	--------------

Koulun opiskeluhoolto

Terveystenhoitaja Niina Walther, perusopetus nina.walther1@pajatha.fi	044 416 2789
--	--------------

Terveystenhoitaja Mira Andersson, lukio mira.andersson@pajatha.fi	044 416 3117
--	--------------

Koulukuraattori Katri Engström, perusopetus katri.engstrom@lyk.fi	044 488 5539
--	--------------

Koulukuraattori Nina Vaittinen, lukio nina.vaittinen@lyk.fi	044 488 5543
--	--------------

Koulupsykologi Anni Hänninen, perusopetus anni.hanninen@lyk.fi	044 488 5538
---	--------------

Koulupsykologi Lari Laakkonen, lukio lari.laakkonen@lyk.fi	044 488 5540
---	--------------

3. KRIISIRYHMÄN JÄSENET

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/psykososiaalisen-tuen-jarjestaminen>

Kriisitilanteessa toimintavastuu on rehtorilla, kunnes poliisi tai pelastuslaitos saapuu paikalle. Jos rehtori ei ole tavoitettavissa toimintavastuu on apulaisrehtorilla. Jos apulaisrehtorikaan ei ole tavoitettavissa, toimintavastuu on opettajalla, joka on ensimmäisenä saanut tiedon kriisitilanteesta.

Toimintaa kriisitilanteissa johtaa kriisiryhmä, jonka monialainen opiskeluhoitoryhmä määrittää koulukohtaisesti.

Lahden Rudolf Steiner -koulun kriisiryhmän jäsenet:

Rehtori	Kirsi Peräjärvä
Apulaisrehtori	Seija Hänninen
Kouluisäntä	Sami Tanttu
Koulukuraattori	Katri Engström
Koulupsykologi	Anni Hänninen
Terveystenhoitaja	Nina Walther
Erityisopettaja	Sari Seesteilä, Heidi Kemppe

Tarvittaessa myös opinto-ohjaaja ja lukion kuraattori, koulupsykologi ja terveydenhoitaja.

4. LAHDEN RUDOLF STEINER -KOULUN KIINTEISTÖN YLEISTIEDOT

Nimi ja osoite	Lahden Rudolf Steiner –koulu, Eeronkatu 2 a, 15900 Lahti
Omistaja / Haltija	Lahden Rudolf Steiner –koulun Kannatusyhdistys ry
Kiinteistönhuolto	044 971 9996 (Sami Tanttu)
Puhelin (kanslia)	050 466 8077
Sähköposti (kanslia)	kanslia@lahdensteiner.fi
Vakuutusyhtiö	Fennia
Vakuutusyhtiön puhelinnumero	010 503 2002 (Taloapu 24h)

5. TURVALLISUUS- JA ENSIAPUHENKILÖT (vastuualueet)

Toimintaa kriisitilanteissa johtaa kriisiryhmä, jonka monialainen opiskeluhooltoryhmä määrittää koulukohtaisesti.

Ammattinimike ja nimi	Suojelutehtävänimike ja tehtävät	Puhelinnumero	Sähköposti
Rehtori Kirsi Peräjärvä	Turvallisuuspäällikkö, johdon edustaja, pelastussuunnitelma, turva-asioiden vuosikello, tiedotusvastuu (mm.johtokunnalle) viranomaiskontaktit, koulutus, perehdytys, riskien kartoitus, työturvasopimukset (esim.tulityökortti)	050 526 0877	kirsi.perajarvi@lahdensteiner.fi
Apulaisrehtori Seija Hanninen	Työsuojelupäällikkö Apulaisturvallisuuspäällikkö		seija.hanninen@lahdensteiner.fi
Keittäjä Henna Teva	Työsuojeluvaltuutettu	050 466 8377	keittio@lahdensteiner.fi
Johtokunnan pj. Marko Varjos	Vastaa koulun turva-asioiden hoidosta		marko.varjos@salpaus.fi
Kouluisäntä Sami Tanttu	Riskien kartoitus (esim.kattolumet, tulen käyttö ym.), kiinteistön huolto, turvallisuustekniikan kunnossapito, pelastuskalusto, vastaa vieraiden turvallisuudesta	044 971 9996	sami.tanttu@lahdensteiner.fi
Keittiön emäntä Tiina Tolppala	Vastaa keittiön turvallisuudesta, keittiön turvallisuuspäällikkö	050 466 8377	keittio@lahdensteiner.fi
Terveystenhoitaja Nina Walther		044 416 2789	nina.walther1@pajatha.fi
Ensiapuhenkilöt			

6. JOHDANTO

Lahden Rudolf Steiner -koulun kriisi- ja vaaratilanteiden ennaltaehkäisy perustuu järjestelmälliseen varautumiseen. Koulu tunnistaa ennalta mahdolliset riskit ja uhkat, suunnittelee toimivat ja selkeät toimintamallit sekä varmistaa, että henkilöstö osaa toimia johdonmukaisesti myös äkillisissä ja kuormittavissa tilanteissa. Varautumista tukevat selkeä kriisijohtamisen rakenne, toimiva yhteistyö viranomaisten ja koulutuksen järjestäjän kanssa sekä koko yhteisön hyvinvoinnin suunnitelmallinen edistäminen. Näiden avulla henkilöstöllä on valmius turvata arjen sujuvuus sekä tarjota tarvittavaa tukea kriisitilanteissa.

6.1. Turvallisuusorganisaatioon kuuluvien tehtävät

Turvallisuusorganisaatioon kuuluville henkilöille järjestetään koulutuksia ja nimetyt henkilöt koulutetaan tehtäviinsä.

Johdon edustaja päättää onnettomuus- ja tuhotilanteissa koulun toimintaa koskevista kysymyksistä, kuten esimerkiksi toiminnan jatkamisesta tai keskeyttämisestä. Johdon edustaja vastaa myös tiedottamisesta kriisitilanteissa.

Turvallisuuspäällikkö (<https://www.spek.fi/koulutus/turvallisuuspäällikkö/>) vastaa turvallisuudesta ja suojelusta. Hänen tulee laatia pelastussuunnitelma ja pitää se ajan tasalla. Hänen tehtävä on kehittää turvallisuutta ja johtaa suojelun toimeenpanoa.

Apulaisturvallisuuspäällikkö on turvallisuuspäällikön sijainen. Hän osallistuu suunnitteluun ja johtaa suojelua turvallisuuspäällikön poissaollessa.

Turvallisuusorganisaatioon nimetyille tulee hankkia henkilökohtainen suojarustus sekä muu suojelutoiminnassa tarvittava materiaali (esim. valaisimia, suojarusteita jne.).

Ensiapuhenkilöt (<https://ensiapukoulutus.fi/>)

Ensiaputaitoiset henkilöt antavat ensiavun tapaturmatilanteissa. Tarvittaessa ohjaavat jatkohoitoon.

Kyseessä olevat henkilöt ovat tietoisia niistä koulun oppilaista, joilla on hoitosopimukset. Olisi tärkeää, että EA -henkilöillä olisi tieto myös vastaavasti muista henkilökunnan jäsenistä.

Muita vastuualueita

Tietoturvavastaavat (<https://tietosuoja.fi/tietosuojavastaavat>): rehtori ja koulusihteeri

Aluevastaava: keittiössä emäntä

Aluevastaavat poistumistilanteissa: jokaisella opettajalla edellisellä oppitunnilla opettamansa luokka/ryhmä

Teknisen työn luokka: luokassa opettava opettaja

Kemian luokka

(https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/137890_luonnontieteiden_opetustilat_tyoturvallisuus_ja_valineet_2.up__0.pdf,
<https://slideplayer.fi/slide/1953870/>): luokassa opettava opettaja

7. KRIISI JA VAARATILANTEET

Jokainen vastaa oman työympäristönsä valvonnasta sekä riskien poistamisesta ja tarvittaessa vie tiedon esihenkilölle turvallisuuspuutteesta.

Tarkemmat toimenpideohjeet tapaturmista ja kriisitilanteista, kuten tulipalosta tai pommiuhasta, ovat koulun pelastussuunnitelmassa. Pelastussuunnitelma käydään vuosittain läpi opettajien ja henkilökunnan kanssa. Lisäksi se tarkistetaan vuosittain. Lisätietoja pelastussuunnitelmasta saat kriisiryhmältä.

Toiminta kriisitilanteessa:

Ensimmäisenä paikalle tuleva opettaja tai muun henkilökunnan edustaja huolehtii ja kartoittaa tapahtuman tiedot/tilanteen.

Hän huolehtii:

- tarvittavasta ensiavusta
- tarvittaessa avun pyytämisestä hätäkeskuksesta (112)
- ilmoitettavat asiat: mitä tapaus koskee, mitä on tapahtunut, missä tapahtui, milloin tapahtui
- tapahtumasta tiedottamisesta rehtorille tai muulle kriisiryhmän jäsenelle rehtorin poissaollessa
- ylimääräisten henkilöiden poistamisesta paikalta ohjeistaa pääsääntöisesti pelastusviranomaisen
- kriisiryhmä käynnistää pelastussuunnitelman mukaisen toiminnan

Onnettomuuden tai kriisitilanteen jälkeen

Tapahtuneesta tiedotetaan ensin rehtorille tai muulle kriisiryhmälle, jolloin eritellään:

- Ketä tapaus koskee
- Miten on jo toimittu

Koulun rehtori:

Kutsuu koolle kriisiryhmän

- Informoi harkintansa mukaan oppilaita tapahtuneesta (tuki tälle kriisiryhmältä)
- Ilmoittaa koulussa tapahtuneesta onnettomuudesta kotiin (kuoleman tapauksessa onnettomuudesta ilmoittaa sairaala, poliisi tai pappi)
- Informoi koulun henkilökuntaa ja ohjaa tarvittaessa henkilökunnan työterveyteen
- Vastaa tiedottamisesta koulun ulkopuolelle

Kriisiryhmä:

- Sopii jatkotoimenpiteistä, esimerkiksi työterveyden ja opiskeluhuollon roolista psykososiaalisen tuen tarjoamisessa
- Päättää tavan, miten asia kerrotaan koulun muille oppilaille ja suunnittelee, miten voidaan estää turhien huhujen leviäminen
- Ratkaisee, mikä on luokanopettajan, luokanvalvojan, muiden opettajien, esikoulun opettajien sekä iltapäivätoiminnan ohjaajien osuus tiedottamisessa, koska he toimivat koko ajan oppilaiden ja luokkien kanssa

7.1. Vakava onnettomuus muualla kuin koulussa

- Rehtorille tieto, mitä on tapahtunut
- Rehtori/kriisiryhmä päättää informaatiosta henkilökunnalle ja oppilaille
- Asian käsittely luokassa (luokanopettaja/luokanohjaaja)

Oppilaan/työtoverin vakava sairaus

- Rehtori/kriisiryhmä sopii oppilaan ja huoltajan/sairastuneen työtoverin kanssa, mitä muille oppilaille/työtovereille kerrotaan; sairaan omaa mielipidettä on kunnioitettava
- Opettajille ensiapuohjeita kriittisten tilanteiden varalle
- Rohkaistaan koulu-/työtovereita pitämään yhteyttä sairaaseen
- Sairaustapauksista pyritään keskustelemaan luontevasti, mikäli siihen on asianomaisten henkilöiden lupa

7.2. Kuolema

Oppilaan kuolema koulussa

Välittömästi kuolemantapauksen jälkeen:

- Ilmoitus rehtorille; tarkistettava tiedon oikeellisuus
- Rehtorilla kokonaisvastuu ja tiedotusvastuu, ellei kriisiryhmä päättä toisin
- Jos kuolema on tapahtunut koulussa tai koulumatkalla, rehtori on yhteydessä poliisiin tai lääkäriin, joiden tehtävänä on kuolinviestin vieminen omaisille henkilökohtaisesti
- Tämän jälkeen rehtori on yhteydessä kuolleen oppilaan kotiin
- Surunvalittelut
- Koulun toimenpiteistä sopiminen vanhempien toivomusta kunnioittaen
- Kuolemasta on lupa kertoa luokalle, kuolintavasta ei. Vanhempien suostumuksella rehtori tiedottaa tapahtuneesta opettajille ja henkilökunnalle
- Mikäli kuolleella oppilaalla on sisaruksia koulussa, joku kriisiryhmän jäsen tai muu soveltuva henkilö hakee heidät luokista rauhalliseen huoneeseen, jossa kuolemantapauksesta kerrotaan.
- Mikäli mahdollista sama henkilö saattaa sisarukset kotiin ja toimii yhteyshenkilönä surevaan kotiin
- Luokanopettaja, rehtori tai kriisiryhmän jäsen kertoo luokalle tapahtuneesta ja huolehtii siitä, että asiaa käsitellään riittävästi ennen kotiinlähtöä.

Kerro avoimesti ja konkreettisesti tapahtuneesta. Anna oppilaiden puhua ajatuksistaan ja tunteistaan.

Tarvittaessa tarkista, että oppilaat eivät mene tyhjiin kotiin.

- Rehtori, kriisiryhmän jäsen tai kriisiryhmässä nimetty opettaja kertoo tapahtuneesta muille luokille
- Rehtori/kriisiryhmä tiedottaa oppilaiden koteihin/vanhemmille etukäteen, että kotona tiedetään, millaisen surun kanssa oppilas tulee kotiin.
- Tarvittaessa vanhempainilta muutaman päivän jälkeen.

Opettajakunnassa sovittavia toimenpiteitä:

- Koulun lippu puolitankoon
- Järjestetään yhteinen muistotilaisuus
- Asetetaan kuolleen oppilaan luokassa hänen pulpetilleen esim. palava kynttilä
- Sovitaan vanhempien kanssa koulutoverien ja opettajien osallistumisesta hautajaisiin
- Jos oppilaat osallistuvat hautajaisiin, tiedotetaan hautajaisista oppilaiden koteihin
- Keskustellaan hautajaisista koulussa
- Oppilaan/oppilaan omaisten muistaminen kirjein, runoin, kukkasin
- Haudalla käynti
- Mikäli oppilaan kuolema tapahtuu loman aikana, on syytä pitää jälkeinpäin muistotilaisuus

Opettajan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan henkilön kuolema

Välittömästi kuolemantapauksen jälkeen:

- Rehtori on yhteydessä kuolleen henkilön omaisiin
- Surunvalittelut
- Koulun toimenpiteistä sopiminen omaisten toivomusta kunnioittaen
- Rehtori tiedottaa tapahtumasta työtovereille. Jos mahdollista, kuolleelle henkilölle erityisen läheinen työyhteisön jäsen saa tiedon etukäteen kahdestaan.
- Rehtori tai sovitusti kriisityöryhmän jäsen kertoo kuolleen opettajan luokalle tapahtuneesta
- Muille luokille tapahtuneesta kertoo joko luokanopettaja/-ohjaaja tai joku kriisityöryhmän jäsenistä
- Tiedottaminen oppilaiden koteihin esim. kirjeitse tai vanhempainillassa.

Yhteisesti sovittavat toimenpiteet:

- Koulun lippu puolitankoon
- Muistotilaisuus ja hiljainen hetki kuolleen muistoksi
- Muistetaan surevia omaisia, adressi
- Sovitaan työtovereiden ja oppilaiden osallistumisesta hautajaisiin
- Tarvittaessa tiedotetaan hautajaisista oppilaiden koteihin ja valmistaudutaan hautajaisiin keskustelemalla koulussa
- Kunnioitetaan vainajan tahtoa

Oppilaan lähiomaisen kuolema

Kun tieto kuolemantapauksesta on saapunut koululle, pyydetään lupa oppilaalta/omaisilta kertoa asiasta luokalle ja oppilasta opettaville opettajille

Yhteisesti sovittavat toimintatavat:

- Huomioidaan oppilaan suru esim. muutamalla sanalla, laululla, kukkasin, yhteisesti tehdyllä kortilla
- Luokassa surun käsitteleminen (kirjoittamalla, leikkimällä, piirtämällä)
- Adressin tai kukkien lähettäminen kotiin hautajaispäivänä
- On tärkeää, ettei oppilas jää pois sosiaalisista kontakteista ja arkirutiineista
- Jos oppilas jää pois koulusta, eikä kotoa ole otettu yhteyttä kouluun, opettaja soittaa kotiin kuten tavallisestikin ollessaan huolissaan oppilaasta
- Jos oppilaan käytöksessä tai ulkonäössä tapahtuu muutos tai opettaja on muuten huolissaan hänestä, on hyvä ottaa yhteyttä psykologiin tai terveydenhoitajaan
- Keskittyminen tai koulusuoriutuminen voi olla surun vuoksi vaikeaa - lapsi tarvitsee aikaa
- HUOM! Oppilas saattaa pystyä puhumaan läheisen kuolemasta vasta vuosien päästä.

7.3. Itsemurhatilanteet

Itsemurhauhkailu

- Suhtauduttava aina vakavasti
- Jos epäilet itsemurha-aikeita, kysy suoraan (mutta hienotunteisesti), onko oppilas ajatellut itsemurhaa.
- Jos vastaus on myöntävä, kysytään edelleen, onko oppilaalla suunnitelmaa sen toteuttamiseksi.
- Vaikka oppilas kieltää kertomasta asiasta muille, kerro mahdollisimman pian vanhemmille ja psykologille, rehtorille tai kriisiryhmän jäsenelle, mitä on tapahtumassa.

Itsemurhavaarasta kertoo:

- Koululaisten itsetuhoisuus ilmenee usein esim. karkailutaipumuksena, onnettomuusalttiutena, poissaoloina, masentuneisuutena
- Aikaisemmat itsemurhayritykset
- Aikaisempi/tämänhetkinen masennustila, vetäytyminen
- Aikaisemmat menetykset ja traumat
- Voimakas kiinnostus kuolemaan ja itsemurhiin
- Taipumus väkivaltaiseen käyttäytymiseen
- Aikaisemmat itsemurhat perheen piirissä, muut perheongelmat
- Tavaroiden antaminen pois, veitsellä leikkely, uhkarohkeus
- Laajat persoonallisuuden muutokset suoritustilanteessa (keskittymisvaikeudet), käytöksessä, asenteissa, mahdollinen päihteiden käyttö
- Ylikorostuneet vaatimukset, ylikriittisyys itseä kohtaan
- Huono ruokahalu, univaikeudet

Itsemurha

Itsemurhan käsittely kouluyhteisössä vaatii erityistä huolellisuutta ja nopeutta, koska se saattaa toimia mallina muille. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten kriisityöntekijöiden kanssa.

Jos itsemurha tapahtuu koulupäivän aikana:

- Huolehdi, että muut oppilaat poistuvat/eivät pääse tapahtumapaikalle
- Kutsu ambulanssi, poliisi, kriisityöryhmä
- Suruviestin vanhemmille vie poliisi tai lääkäri
- Tämän jälkeen rehtori on yhteydessä kuolleen oppilaan kotiin
- Suruvalittelut
- Koulun toimenpiteistä sopiminen vanhempien toivomusta kunnioittaen

Koulun sisäinen tiedottaminen (rehtori/kriisiryhmä vastaa):

- Ensin tieto aikuisille
- Koko koululle, todetaan itsemurha, ei tekotapaa
- Kriisiryhmä arvioi, mitä oppilaille kerrotaan: mistä on lupa puhua, mitä emme tiedä
- Asiallinen informaatio ehkäisee parhaiten uusia tapauksia
- Oppilaille tarjotaan mahdollisuus käsitellä asiaa lisää

Opettajakunnassa sovittavat toimenpiteet:

- Koulun lippu puolitankoon
- Järjestetään yhteinen muistotilaisuus
- Asetetaan kuolleen oppilaan luokassa hänen pulpetilleen esim. palava kynttilä
- Sovitaan vanhempien kanssa koulutoverien ja opettajien osallistumisesta hautajaisiin
- Tiedotetaan hautajaisista oppilaiden koteihin
- Keskustellaan hautajaisista koulussa
- Oppilaan/oppilaan omaisten muistaminen kirjein, runoin, kukkasin, haudalla käynti
- Mikäli oppilaan kuolema tapahtuu loman aikana, on syytä pitää jälkeensä muistotilaisuus
- On tärkeää estää itsemurhan ja kuoleman ihannointi ratkaisuna vaikeuksiin

Itsemurhayritys

Mikäli joku on yrittämässä itsemurhaa koulurakennuksessa tai koulun ulkoalueilla, on välittömästi soitettava yleiseen hätänumeroon sekä ilmoitettava rehtorille.

7.4. Perheväkivaltatilanteet

Lapsi kertoo kotonaan tapahtuvasta perheväkivallasta

Opettajat ja muu henkilökunta:

- Kuuntelee lasta ja rohkaisee häntä tapahtumista kertomiseen ja toimii turvallisena aikuisena
- Tuo esille, että asiasta puhuminen on lapselta rohkea teko; aikuisten on nyt mahdollista auttaa lasta ja hänen perhettään
- Ohjaa lapsen tai tulee hänen kanssaan psykologin ja/tai terveydenhoitajan/kuraattorin vastaanotolle
- Tulee lapsen kanssa terveydenhoitajan luokse välittömästi, jos lapsessa on fyysisen pahoinpitelyn merkkejä
- Hyödyntää opiskeluhuoltoryhmää tausta- ja työnohjauksellisena tukena
- HUOM! Älä lupaa lapselle olla kertomatta kenellekään – asetat itsesi tilanteeseen, jossa joudut pettämään lapsen luottamuksen

- Psykologi/terveydenhoitaja sopii työnjaosta lasta ohjanneen kanssa ja hoitaa jatkoyhteydet sosiaaliviranomaisiin ja muihin yhteistyötahoihin (mm. lastensuojeluilmoituksen tekeminen).
- Toimii tukena lapselle hänen kokemustensa jäsentäjänä

Lapsen vanhempi kertoo perheessään tapahtuvasta väkivallasta

Opettajat ja muu henkilökunta:

- Kuuntelee vanhempaa ja rohkaisee häntä tapahtumista kertomiseen
- Antaa vanhemmalle tunnustusta siitä, että hän on uskaltanut ottaa väkivallan suoraan esille
- Ohjaa vanhemman joko suoraan avun piiriin (turvakoti) tai psykologille vanhemman toiveen mukaisesti
- Kertoo vanhemmalle, että myös lapsen tukeminen tässä tilanteessa on tärkeää
- Ottaa perheväkivallan puheeksi lapsen kanssa ja/tai ohjaa hänet psykologille tai terveydenhoitajalle

Tieto perheväkivallasta/epäilystä tulee ilmi muuta kautta kuin lapsen tai vanhemman kertomana

Opettajat ja muu henkilökunta:

- Pyrkii selvittämään turvallisessa tilanteessa, mitä lapsen elämään kuuluu ja onko hänellä huolenaiheita (koulu, koti, kaverit)
- Voi ilmaista huolensa lapsen muuttuneesta käyttäytymisestä (jos näin on havainnut) ja jatkaa kyselemistä siltä pohjalta
- Ottaa jossain vaiheessa perheväkivallan esille esim. seuraavanlaisesti: "Kaikissa perheissä riidellään joskus, millaisia riitoja teillä on?"
- Pyytää apua tilanteen selvittämiseksi psykologilta ja/tai opiskeluhuoltoryhmältä
- Huom! Perheväkivalta ei ole yksityisasia. Se edellyttää aikuiselta rohkeutta puuttua asiaan. Sinun ei tarvitse osata ratkaista tilannetta, vaan tärkeintä on aidosti kuunnella ja rohkaista häntä puhumaan väkivallasta sekä ohjata hänet lisäavun piiriin
- On tärkeää pitää mielessä myös perheväkivallan monikasvoisuus lapsen näkökulmasta; se voi pitää sisällään fyysistä, henkistä ja seksuaalista väkivaltaa, hoidon ja avun laiminlyöntiä sekä väkivallan sivusta seuraamista.

7.5. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Lapsi kertoo asiasta itse

Lapset eivät kerro oma-aloitteisesti hyväksikäytöstä kovin helposti. Tavallisempaa on, ettei lapsi halua tai uskalla kertoa siitä senkään jälkeen, kun asia on tullut ilmi muuta tietä. Toisaalta lapsi saattaa kertoa vihjeitä tapahtuneesta, mutta aikuiset eivät ehkä osaa niitä kuulla. Kun lapsi puhuu asiasta, hän ei useinkaan kerro heti kaikkea tai saattaa viitata johonkin hirveään salaisuuteen.

Opettajat ja muu henkilökunta:

- Lapsen auttamisen ja tapauksen selvittelyn kannalta on olennaista, että se, jolle hän uskoutuu, pysyy rauhallisena ja suhtautuu asiallisesti lapsen kertomaan
- Lasta ei ole syytä ahdistella kysymyksillä eikä pakottaa tunnustuksiin, koska tällöin hän helposti lukkiutuu.
- On tärkeää kirjoittaa sanatarkasti muistiin, mitä lapsi on kertonut ja mitä häneltä on kysytty
- Tuo esille, että asiasta puhuminen on lapselta rohkea ja tärkeä teko; aikuisten on nyt mahdollista auttaa lasta ja hänen perhettään
- Ottaa yhteyttä psykologiin/terveydenhoitajaan. Asiasta tehdään lastensuojeluilmoitus.
- HUOM! Älä lupaa lapselle olla kertomatta kenellekään – asetat itsesi tilanteeseen, jossa joudut pettämään lapsen luottamuksen.
- Psykologi/terveydenhoitaja konsultoi asiassa perheneuvolaa ja sosiaalityöntekijää. Jatko tämän perusteella.

Lapsen käytös ja oireet viestittävät ongelmista

Hyväksikäytetyllä lapsella saattaa olla erilaisia fyysisiä merkkejä, psykosomaattista oireilua ja/tai käytösoireita. Tällaisia ovat esim. lapsen masentuneisuus ja sulkeutuneisuus, seksuaalisesti latautunut käyttäytyminen, syömis- ja nukkumisvaikeudet, levottomuus, karkailu tai esim. mustelmat, joiden syistä hän itse ja/tai vanhemmat antavat epämääräisiä tai vältteleviä selityksiä. Myös opinnoissa näkyvät ongelmat voivat olla merkki ongelmista. On kuitenkin muistettava, että lasten oireilu voi olla merkki muustakin kuin hyväksikäytöstä.

Keskustellaan lapsen kanssa hänen arjestaan (mieliala, ystävyssuhteet, kotitilanne yms.). Keskustellaan asiasta opiskeluhuoltoryhmässä ja kootaan yhteen kaikkien havainnot. Tältä pohjalta arvioidaan, onko aihetta

jatkotoimenpiteisiin. Jos lapsen oireiden johdosta perustellusti epäillään lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä, tehdään asiasta lastensuojeluilmoitus ja konsultoidaan sosiaalityöntekijöitä/perheneuvolaa jatkotoimenpiteistä.

7.8. Päihtynyt henkilö

Oppilas

Koulun henkilökunnan jäsen toteaa oppilaan olevan päihtynyt ja ilmoittaa asian rehtorille.

Mikäli oppilaan humalatila on voimakas, koulu soittaa 112:en ja toimittaa oppilaan Akuutti 24:ään (saattaja mukaan ja tieto huoltajalle). Koulusta ollaan yhteydessä lastensuojelun päivystykseen.

Mikäli oppilas on hyväkuntoinen, hän odottaa koululla, kunnes vanhemmat tulevat häntä hakemaan ja viemään testaukseen. Alkoholin/huumeiden käyttö todetaan oppilaan osoitteen mukaisella lähiklinikalla terveydenhoitajan läheteellä.

Rehtori tai luokanopettaja/-ohjaaja ottaa yhteyttä aina vanhempiin.

Pääsääntöisesti huoltajat kutsutaan neuvotteluun koululle. Koululta neuvotteluun osallistuu esim. rehtori, luokanopettaja/-ohjaaja, kuraattori ja terveydenhoitaja. On suositeltavaa, että myös oppilas on mukana neuvottelussa.

Neuvottelussa sovitaan mahdolliset jatkotoimenpiteet: Oppilaalle järjestetään mahdollisuus keskustella oppilashuoltohenkilöstön kanssa, samoin vanhemmille voidaan sopia keskusteluaikoja.

Lastensuojeluilmoitus tehdään aina, mikäli oppilas esiintyy päihtyneenä koulussa (LsL 25§).

Opettaja tai muun henkilökunnan jäsen

Jos henkilökunnan jäsenen epäillään olevan päihtyneenä työpaikalla, otetaan välittömästi yhteys rehtoriin tai muuhun esihenkilöön.

7.9. Väkivaltainen tai uhkaavaa henkilö

Uhka on otettava aina todesta. Vaarallisessa tilanteessa huolehditaan ensisijaisesti lasten ja omasta turvallisuudesta. Vaaratilanteesta poistutaan mahdollisuuksien mukaan ja hälytetään apua.

Jos et pääse poistumaan:

- Pyri aina saamaan ulkopuolisen huomio avun hälyttämiseksi
- Pidä olemuksesi ja esiintymisesi rauhallisena ja kätesi näkyvillä mielellään kämmenpuolet ylöspäin.
- Puhu selkeästi, rauhallisesti ja lyhyesti. Myötäile aina, kun se on mahdollista.
- Pyri saamaan uhkaava henkilö istumaan.
- Jos seisotte, seiso mieluummin hiukan sivussa.
- Jos kävelette, kulje hieman perässä.
- Pidä huoli siitä, että takanasi on tilaa ja pakotie.
- Älä käännä selkääsi, sillä se viestittää välinpitämättömyyttä tai yliolkaisuutta.
- Älä tuijota tai pälyile. Pidä riittävä etäisyys uhkaavaan henkilöön.
- Älä esitä henkilökohtaisia vaatimuksia tai kieltoja.
- Älä tee äkkinäisiä liikkeitä. Kerro etukäteen, jos aiot liikkua. Jos kyseessä on ryöstö, tottele ryöstäjää.

Tapahtuman kohdannut henkilö täyttää tapahtumaraportin, joka toimitetaan mahdollisimman pian esihenkilölle ja tiedoksi oman alueen työsuojelupäällikölle. Fyysisestä vammasta tehdään lisäksi työtapaturmailmoitus vakuutuslaitokselle sisäisellä tapaturma- ja ammattitautilomakkeella.

Tiedon tapahtumasta saatuaan esihenkilö käynnistää asian käsittelyn työpaikalla ja ryhtyy muihin tarvittaviin toimenpiteisiin. Työyhteisökäsittelyssä tarkoituksena on oppia tapahtuneesta ja löytää keinoja ehkäistä vastaavat tilanteet jatkossa.

Työhyvinvointivaltuutetut seuraavat tapahtumia ja raportoivat niistä työpaikoille sekä antavat ohjausta ja neuvontaa asian käsittelyn suhteen. Työhyvinvointivaltuutetut ohjaavat ja neuvovat myös työpaikkakohtaisen työturvallisuussuunnitelmien teossa. Työterveyshuolto hoitaa organisaatiossa sattuneiden tapahtumien tarvittavan jälkihoidon.

8. KOULUN ULKOPUOLELLA TAPAHTUVA OPETUS

Retket ja koulun ulkopuolella tapahtuva opetus

Kun koulun ulkopuolinen tapahtuma tai retki on osa opetusta, siihen pätevät kaikki koulun säännöt.

Koulun tai kouluajan ulkopuolella tapahtuvilla retkillä tulee olla kaksi valvojaa. Toinen valvojista voi olla myös koulun ulkopuolinen henkilö, kuten huoltaja. Kuitenkin koulun läheisyydessä pidettävillä opetussuunnitelman mukaisilla tunneilla, esimerkiksi liikuntatunneilla, opettaja voi toimia valvojana yksinkin. Tällöin tulee ottaa huomioon oppilaiden ikä ja kehitysaste, ryhmän koko sekä yksittäisten oppilaiden erityistarpeet. Yhdellä valvojista täytyy aina olla mukanaan toimintakuntoinen matkapuhelin.

Ennen retkeä koulun ulkopuolisesta opetuksesta täytetään "Koulun ulkopuolella annettava opetus" -lomake, joka toimitetaan hallintoryhmälle.

Ohjeita matkanjohtajalle ja muille retkellä mukana oleville opettajille

Akuutissa hätätilanteessa, toimi seuraavasti:

Jos jotain tapahtuu, kun ryhmä liikkuu yhdessä julkisilla paikoilla esim. lentokentillä tai bussi- ja rautatieasemilla:

1. Varmista oppilaiden ja itsesi turvallisuus.
2. Tarvittaessa ota yhteys ensiapuun.
3. Noudata viranomaisten ohjeita.
4. Ota yhteys ryhmän muihin jäseniin ja varmista ryhmän jäsenten turvallisuus.
5. Ilmoita tilanteesta koulun rehtorille tai apulaisrehtorille.

Kun tilanne on vakaa:

1. Kerää ryhmä kokoon ja tarkista, onko tarvetta saattaa ryhmän jäseniä ensiapuun.
2. Käy ryhmän kanssa läpi tapahtunut ja arvioi, onko tarvetta mahdollisille jatkotoimenpiteille.
3. Ole yhteydessä rehtoriin tai kriisiryhmään.

4. Tee päätös jatketaanko luokkaretkeä/leirikoulua.
5. Ilmoita päätös koulun rehtorille.

Jos oppilas on tapahtumahetkellä yksin tai pienessä ryhmässä, tulee hänen:

1. Huolehtia omasta turvallisuudestaan
2. Olla yhteydessä vastuupettajaan tai muihin ryhmän mukana oleviin opettajiin.
3. Noudattaa turvaohjeita, joita saa paikan päällä viranomaisilta